

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม

อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่าง คนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้สำรวจบุคคลสำคัญของท้องถิ่นเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้านของตำบลศรีสงคราม เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และเพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมายฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	๘
ด้านหัตถกรรม	๑๐
ด้านอุตสาหกรรม	๒๘
ด้านเกษตรกรรม	๓๐
ด้านแพทย์แผนไทย	๕๑
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๕๕
ด้านศาสนาและประเพณี	๕๙
ด้านศิลปกรรม	๗๑

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ หมายถึงความว่า พื้น ชั้น พื้นเพ

ปัญญา หมายถึงความว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่วไป ความฉลาดเกิดแต่การเรียนรู้และคิด

ภูมิปัญญา หมายถึงความว่า พื้นความรู้ความสามารถ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงความว่า ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรคงานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายถึงความว่า บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ตัว

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่าภูมิปัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑) ภูมิปัญญาคือภูมิปัญญาตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่าความรู้ความสามารถความเชื่อความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ สรุปได้ว่าภูมิปัญญาหมายถึงความรู้ความคิดความสามารถที่เป็นผลมาจากการใช้ความคิดและสติปัญญาในการปรับตัวและดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเรียนรู้และสะสมมาเป็นระยะเวลานานสามารถใช้หรือปรับเปลี่ยนมาสร้างประโยชน์และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมภูมิปัญญาอาจเกิดจากประสบการณ์ของกลุ่มชนในชุมชนจากภายนอกชุมชนและ/หรือผลิตใหม่หรือผลิตขึ้นมาก็ได้

๒) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคนซึ่งได้เรียนรู้จากพ่อแม่ปู่ย่าตายายญาติพี่น้องและผู้ที่มีความรู้ในชุมชนความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางหลักเกณฑ์มีวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์กับผู้ล่งลับไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติความรู้ที่สั่งสมมา แต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุงประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึงรากฐานความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความรอบรู้รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษและที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพการณ์ทางแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายของคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้โดยแยกให้ความหมายของคำว่าภูมิปัญญาว่าหมายถึงพื้นความรู้ความสามารถและคำว่าท้องถิ่นว่าหมายถึงท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะดังนั้นคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงหมายถึงพื้นความรู้ความสามารถของท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้กล่าวไว้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิตสังคมและในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้วพื้นฟูประยุกต์เสริมสร้างสิ่งใหม่บนรากฐานสิ่งเก่าที่ค้นพบนั้นนักพื้นฟูนักประยุกต์และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า“ปราชญ์ชาวบ้าน” หรือ “ผู้รู้ชาวบ้านและสติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า“ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการกล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านคือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษาสังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆ เรื่องความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนและในตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักเกิดการยอมรับถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

สรุปได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นวิถีชีวิตมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความหมายเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนในท้องถิ่น

๔) ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่ยืนยันจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลายๆชาติพันธุ์รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้านภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มีได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศ แต่ส่วนแลกเปลี่ยนพื้นและปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

สรุปได้ว่าภูมิปัญญาไทยหมายถึงองค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการสะสมเลือกสรรและพัฒนาปรับปรุงอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับและได้รับการถ่ายทอดกันมาในสังคมเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกัน

ตารางเปรียบเทียบภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาไทย

ประเภทภูมิปัญญา	ลักษณะที่เหมือนกัน	ลักษณะที่แตกต่างกัน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เป็นองค์ความรู้และวิธีการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	เป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับบุคคลหรือระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขต จำกัด ในแต่ละท้องถิ่นเช่น ภาษาอีสาน ผ้าไหม แอ่งโตปลาหนัง ตะลุง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
ภูมิปัญญาไทย		เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวมเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เช่น ภาษาไทย มวยไทยต้มยำกุ้ง เป็นภูมิปัญญาไทย ฯลฯ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าภูมิปัญญาเป็นความรู้ความสามารถและวิธีการที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม -วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาชาวบ้านจึงเป็นความรู้ความสามารถและวิธีการปฏิบัติของชาวบ้านที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากวิธีการนั้นเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นและมีการนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ชุมชนก็จะเรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” แต่ถ้าได้รับการยอมรับในระดับชาติก็จะขยายกว้างเป็น “ภูมิปัญญาไทย”

จากความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ๖ ประการ

๑. มีความเป็นท้องถิ่นที่มีรากฐานอยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง
๒. เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในบุคคลที่ใช้ความรู้
๓. มีการถ่ายทอดผ่านการบอกเล่าและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไม่ค่อยมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์

อักษร

๔. เป็นความรู้ที่มาจากการลงมือทำและประสบการณ์มากกว่าเป็นความรู้จากทฤษฎี
๕. มีรากฐานในโลกทัศน์ทางศาสนาความสำคัญด้านจิตวิญญาณและค่านิยมของชุมชนในสังคม
๖. เป็นความมองครวมความสมดุลของร่างกายและจิตวิญญาณและมีความสำคัญในการดำรงชีวิต

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทยพอสรุปได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นพระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติสร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศมาโดยตลอดตั้งแต่สุโขทัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชพระองค์ทรงปกครองประชาชนด้วยพระเมตตาแบบพ่อปกครองลูกผู้ใดประสพความเดือดร้อนก็สามารถดิ้นรนพึ่งพิงความเดือดร้อนขอรับพระราชทานความช่วยเหลือทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ต่อรุ่งเรืองให้เป็นปึกแผ่นพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรรัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศทางการเมืองภายในประเทศจนรอดพ้นภัยพิบัติหลายครั้งด้านการเกษตรพระองค์ทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ให้แก่พสกนิกรด้านการเกษตรแบบสมดุลและยั่งยืนฟื้นฟู สภาพแวดล้อม ยังความสงบร่มเย็นคืนกลับมายังประชาชน

๒. สร้างความภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิคนไทยในอดีตมีความสามารถเป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์จำนวนมากเป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศเช่น นายขนมต้มเป็นนักมวยที่มีฝีมือเก่งในการใช้อาวุธทุกส่วนแม่ไม้มวยไทยสามารถชกมวยไทยจนชนะพม่าได้ถึงเก้าคนสิบคนในคราวเดียวกันซึ่งในปัจจุบันมวยไทยถือเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการป้องกันตัวชั้นเยี่ยม

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารไทยเป็นอาหารที่มีความหลากหลายในรสชาติทั้งอาหารหวานปรุงง่ายรสอร่อยถูกปากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศพืชที่ใช้ปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและราคาถูกพืชที่ใช้เป็นส่วนประกอบที่เป็นพืชสมุนไพรเช่นตะไคร้ขิงข่ากระชายใบโหระพาใบกะเพรา เป็นต้น

๓. ความสามารถปรับปรุงประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมคนไทยยอมรับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่โดยนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนาไปปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ประนีประนอมรักสงบใจเย็นมีความสุขอดทนให้อภัยสำนึกผิดดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายปกติสุขทำให้คนในชุมชนพึ่งพากันได้ทั้งหมดนี้สืบเนื่องจากหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาเป็นการใช้ภูมิปัญญาในการประยุกต์พระพุทธศาสนา

๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในการยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่คนสังคมและธรรมชาติอย่างยิ่งมีเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมาย เช่น ประเพณีสิบสองเดือนเป็นการแสดงความเคารพขอพรเป็นวันแห่งครอบครัวเครือญาติพี่น้องได้พบปะกันด้วยความอบอุ่น ส่วนประเพณีลอยกระทง คุณค่าอยู่ที่การบูชาและเคารพบุญคุณของน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนพืชสัตว์ซึ่งใช้น้ำทั้งการบริโภคและอุปโภค การรักษาป่าให้ต้นน้ำลำธารได้ประยुคตให้ประเพณีการบวชป่าเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์แก่ต้นน้ำลำธาร พลิกฟื้นกลับคืนมาได้ อาชีพการเกษตร เป็นอาชีพหลักของคนไทยที่ค้ำจุนความสมดุลของคนสังคมและธรรมชาติ แต่น้อยพ้ออยู่พอกันเมื่อเหลือกินก็แจกญาติพี่น้องบ้านใกล้เคียงนอกจากนี้ยังนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอย่างอื่นที่ตนไม่มีเมื่อเหลือใช้จริงๆ จึงจะขายอาจกล่าวได้เป็นการเกษตรแบบ “กิน-แจก-แลก-ขาย” ทำให้คนในสังคมได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกันเคารพนับถือกันเป็นญาติกันทั้งหมู่บ้าน จึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีสัมพันธ์กันแนบแน่น ธรรมชาติไม่ถูกทำลายไปมากเนื่องจากทำพ้อพอกินไม่โลภและทำลายมากเหมือนปัจจุบันถือเป็นภูมิปัญญาที่สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

๕. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัยแม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไปอย่างไรความรู้สมัยใหม่จะหลั่งเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทยก็สามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับยุคสมัยเช่นการรู้จักนำเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือใบพัดเป็นทางสามารถวิ่งได้เร็วขึ้นเรียกว่า “เรือหางยาว” การรู้จักทำการเกษตรแบบผสมผสานพลิกฟื้นธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์คืนแทนสภาพป่าที่ถูกตัดทำลายไปการรู้จักใช้ภูมิปัญญาออมเงินสะสมทุนตามแบบสมัยใหม่ให้สมาชิกกู้ยืมปลดหนี้สินและจัดสวัสดิการแก่สมาชิกจนชุมชนมีความมั่นคงเข้มแข็งสามารถช่วยตนเองได้หลายร้อยหมู่บ้านทั่วประเทศและการสร้าง “อุโมงค์น้ำ” ขึ้นเป็นประการังเทียมให้ปลาอาศัยวางไข่แพร่พันธุ์และเจริญเติบโตขยายจำนวนมากดังเดิมถือเป็นการใช้ภูมิปัญญาปรับปรุงประยุกต์ใช้ได้ตามยุคตามสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า “ยาไส้” ซึ่งเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเรื่องของปากท้องเป็นสิ่งที่ถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์หรือที่คุณค่าเป็นตัวเงินโดยง่ายจึงจำเป็นต้องหวงแหนมีการจดลิขสิทธิ์สิทธิบัตรทางปัญญา

๒. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า “ยาใจ” ซึ่งความรู้ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใครกลับช่วยให้สังคมมีความเอื้ออาทรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อความผาสุกของคนในสังคม

ประการ แก้ววรรณ ได้สังเคราะห์ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาของชาวบ้านเป็นศักยภาพหรือความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่คิดค้นสั่งสมสืบทอดปรับปรุงพัฒนาเป็นศักยภาพหรือความสามารถในเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้างความรู้ใหม่สร้างปัญญาตอบสนองความจำเป็นความต้องการของชุมชนท้องถิ่นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมั่นคง

การจำแนกตามแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแหล่งถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๓ ประเภทดังนี้

๑. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทบุคคล** ครอบคลุมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในเรื่องพิธีกรรมสำคัญของท้องถิ่น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการประดิษฐ์และ

การเกษตรกรรม โดยบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ครูภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน พระภิกษุ ผู้นำชุมชน ผู้รู้ พ่อเฒ่าแม่เฒ่า ฯลฯ

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทสถานที่ ครอบคลุมสถานที่ที่มีความสำคัญกับท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา พิธีกรรม สถานที่ทางธรรมชาติสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแหล่งเพาะปลูกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่เป็นบุคคลหน่วยราชการ และองค์กรเอกชน

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทวัสดุอุปกรณ์ ครอบคลุมวัสดุอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์สื่อของจริงและของจำลองที่ใช้นำเสนอความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมากมายหลายแขนง แต่มักจะถูกมองว่าล้าหลัง คนบางกลุ่มจึงไม่ค่อยให้ความนิยมและสืบสานกันมากนัก ส่วนใหญ่แล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นมักสืบทอดบอกเล่ากันเป็นการภายใน เช่น สูตรทำอาหารหรือตำรับตำราต่างๆ ทำให้ไม่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป อาจจำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น ๑๐ ลักษณะได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาภูมิปัญญา ประเภทนี้จะมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นเนื่องจากมีพื้นฐานทางความเชื่อในศาสนาที่แตกต่างกันสำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นหลักนั้นได้มีส่วนสร้างสรรค์สังคมโดยการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม เนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ดีงามที่คนไทยในท้องถิ่นสร้างขึ้นมาโดยเฉพาะเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจในสังคมภูมิปัญญาประเภทนี้จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญๆ ในประเทศไทยล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมแทบทั้งสิ้น

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะประเภทต่างๆ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้นได้สืบทอดการพัฒนาอย่างไม่ขาดสายกลายเป็นศิลปะที่มีลักษณะที่มีคุณค่าเฉพาะถิ่น

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับอาหารและผักพื้นบ้าน นอกจากมนุษย์จะนำอาหารมาบริโภคเพื่อความอยู่รอดแล้วมนุษย์ยังได้นำเทคนิคการถนอมอาหารและการปรุงอาหารมาใช้เพื่อให้อาหารที่มีมากเกินไปเกินความต้องการสามารถเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานานซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังนำผักพื้นบ้านชนิดต่างๆ มาบริโภคได้อีกด้วย

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน การละเล่นถือว่าเป็นการเอนคลายโดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งชอบความสนุกสนานเพลิดเพลินภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยส่วนใหญ่จะใช้อุปกรณ์ในการละเล่นที่ประดิษฐ์มาจากธรรมชาติซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างกลมกลืน

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของแต่ละภาคเราสามารถพบหลักฐานจากร่องรอยของศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏกระจายตัวอยู่กระจายตัวอยู่ทั่วไปเช่นสถาปัตยกรรมประติมากรรมจิตรกรรมเป็นต้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงเทคนิคความคิดความของบรรพชนได้เป็นอย่างดี

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านภูมิปัญญา ประเภทนี้ส่วนมากจะแสดงออกถึงความสนุกสนานและยังเป็นคติสอนใจสำหรับคนในสังคมซึ่งมีส่วนแตกต่างกันออกไปตามโลกทัศน์ของคนในภาคต่างๆ

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับสมุนไพรและตำรายาพื้นบ้านภูมิปัญญา ประเภทนี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในอดีตและถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะถือว่าเป็นปัจจัยซึ่งมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์หากได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตได้

๙. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน** เทคโนโลยีและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยในแต่ละภาคนั้นถือเป็นประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมชั้นเยี่ยมซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ได้รับความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาประเภทนี้เท่าที่ควรหากมีการเรียนรู้และสืบทอดความคิดเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมให้แก่เยาวชนจะเป็นการรักษาภูมิปัญญาของบรรพชนได้อีกทางหนึ่ง

๑๐. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ** เนื่องจากไทยมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนาทำไร่จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในการดำรงชีวิตเพื่อแก้ปัญหาหรืออ่อนน้อมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูกและเพื่อเพิ่มผลิตผลทางการเกษตรดังจะเห็นได้จากพิธีกรรมเกี่ยวกับเกษตรกรรมทั่วทุกภูมิภาคของไทย

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๓ สาขาดังนี้

๑. **สาขาเกษตรกรรม** หมายถึงความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีโดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่างๆ ได้เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสานการแก้ปัญหาด้านการตลาดการแก้ปัญหาด้านการผลิตการแก้ไขโรคและแมลงและการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. **สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัดและเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. **สาขาการแพทย์ไทย** หมายถึงความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. **สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม** หมายถึงความสามารถเกี่ยวกับจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งอนุรักษ์การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. **สาขากองทุนธุรกิจชุมชน** หมายถึงการจัดการด้านสมทบและบริการกองทุนในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

๖. **สาขาศิลปกรรม** หมายถึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์มีผลงานโดดเด่นเรื่องต่อไปนี้

๖.๑ **ด้านจิตรกรรม** คือการวาดภาพฝาผนังการเขียนภาพลงผ้าหน้าผากการสักลาย ฯลฯ

๖.๒ **ด้านประติมากรรม** คือผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์และมีฝีมือในการปั้นแกะสลักการหล่อเช่นหล่อพระพุทธรูปปั้นโถงสลักลอยตลับประดับต้นเทียนสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

๖.๓ **ด้านสถาปัตยกรรม** คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์เรื่องการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนโบสถ์ศาลาศาลพระภูมิ ฯลฯ

๖.๔ **ด้านหัตถกรรม (งานช่างฝีมือ)** คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีผลงานในสิ่งทำมือ เช่น เครื่องจักสาน

๖.๕ **ด้านงานประดิษฐ์** คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการจัดทำผลงานเลียนแบบธรรมชาติ เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้บายศรี การแต่งลอยตลับบนแผ่นผ้า ฯลฯ

๖.๖ **ด้านดนตรีนาฏศิลป์และการเล่นพื้นบ้าน** คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเล่นดนตรีการขับสากการฟ้อนรำ การคิดวิธีการเล่นพื้น บ้านหมอลำ การเล่นลิเก

๗. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

๘. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึงความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับภาษาทั้งภาษาถิ่นภาษาโบราณภาษาไทยและการใช้ภาษาตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๙. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึงความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีประเพณีชาวนา เป็นต้น

๑๐. สาขากองทุนและสวัสดิการ หมายถึงการจัดการด้านสมทบและบริการกองทุนในการประกันคุณภาพชีวิตของตนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

๑๑. สาขาการศึกษา หมายถึงความสามารถการถ่ายทอดการอบรมเลี้ยงดูการบ่มเพาะ การสั่งสอนการสร้างสื่อและอุปกรณ์การวัดความสำเร็จ

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา แกะสลักไม้ ✧

นายผิน ภูเม็ด

บ้านเลขที่ ๑๐๔ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แกะสลักไม้ด้วยมือ มีลวดลายไม่เหมือนใคร สามารถแกะได้หลากหลายลวดลายตามความนิยม

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การแกะสลักไม้ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสาน สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแกะสลัก ลวดลายบนไม้เนื้อแข็งซึ่งไม้ที่แกะได้งานละเอียดคือไม้ประดู่ ส่วนมากจะแกะสลักเป็นลวดลายเหมือนภาพพุทธ ประวัตติ์ ซึ่งจะนำไปทำเป็นบานประตู หน้าต่าง โปสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลวดลายอีกหลากหลายที่นิยมแกะสลัก คือ ลายเทพพนม ลายพญานาค ลายนก ลายไทย ลายกะจันทาหอยกับตาอ้อย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และการลองผิด/ลองถูก/เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แบบเดิม คือ ใช้อุปกรณ์แบบเดิม คือ ตะไบอย่างเดียว
การพัฒนาและต่อยอด คือ มีเครื่องมือที่ใช้งานง่ายและทำหลายลวดลายกว่าเดิม

รูปภาพการแกะสลักไม้

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การทอผ้า ✧

นายกรรชัย กองเสลา

บ้านเลขที่ ๒๓/๒๕ หมู่ ๙ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทอผืนด้วยกี่พื้นบ้าน ย้อมครามจากสีที่ได้จากธรรมชาติในท้องถิ่น

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

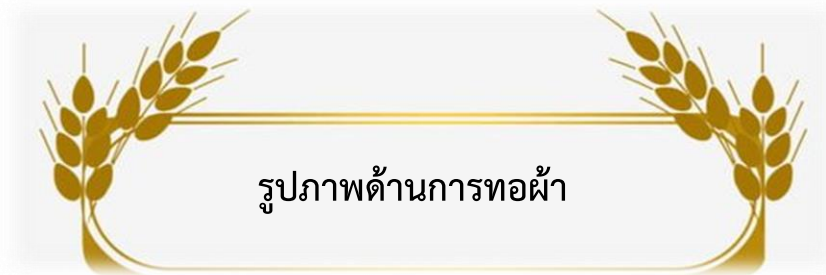
การทอผ้าด้วยมือ ที่ใช้การย้อมสีจากธรรมชาติ เช่น สีกกคราม สีเปลือกไม้ เป็นต้นซึ่งมักจะย้อมครามที่เส้นฝ้ายก่อนนำไปทอด้วยมือให้เป็นผืน หรือมัดหมี่ให้เป็นลวดลายก่อนแล้วจึงนำไปย้อมและทอผืนด้วยกี่พื้นบ้าน เกิดเป็นผ้ามัดหมี่ทอมือย้อมครามที่มีเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ในปัจจุบันมีการผสมเทคนิคใหม่ๆ เช่นการมัดย้อม การเขียนเทียน เพื่อให้ได้ลวดลายและสีสันที่ร่วมสมัย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และการศึกษาเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ การพัฒนาและต่อยอด คือ ทอลวดลายที่ทันสมัยตามที่ลูกค้าต้องการ

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา สานตะกร้าพลาสติก ✧

นางสุนีย์ สิงห์ฮ้อย

บ้านเลขที่ ๔๓ หมู่ ๑๐ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สีสันของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเส้นพลาสติกและลวดลายต่างๆ ที่พัฒนามาตลอด

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การสานผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก(ตะกร้า) เป็นศิลปะการจักสานที่มีลวดลายสวยงาม การออกแบบสีสันของพลาสติกลวดลายต่างๆ ตามความต้องการของลูกค้า มีความละเอียด ประณีต เรียบร้อย คงทน สมประโยชน์ มีการพัฒนารูปแบบที่ทันสมัยตามสมัยนิยม

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการดูงานจากบุคคลภายนอก จำนวน ๓ ครั้ง จำนวน ๑๐๐ คน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

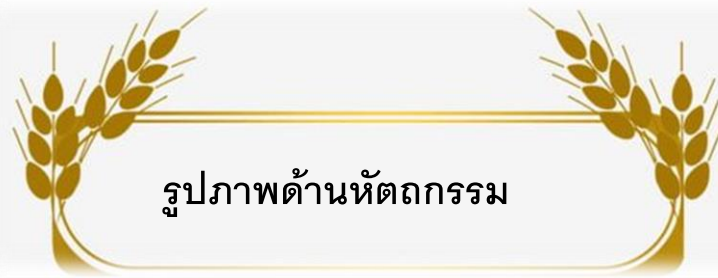
ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก บรรพบุรุษ/วิทยากรที่มาให้ความรู้ด้านอาชีพ

การสานตะกร้าพลาสติก เกิดจากภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นในลักษณะของการทำเครื่องจักสานลักษณะต่างๆ ซึ่งแต่เดิมได้นำวัสดุดิบจากธรรมชาติเท่าที่จะหาได้ใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น ไม้ไผ่ หวาย เป็นต้น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่แถบนี้มาสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้สำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน ต่อมาก็ได้เล็งเห็นว่า ควรจัดทำเครื่องจักสานตะกร้าพลาสติกเนื่องจากมีความรู้เรื่องจักสานอยู่แล้วเพียงแค่ปรับเปลี่ยนวัสดุการสานมาเป็นเส้นพลาสติกเพื่อให้เกิดความทนทาน และสามารถออกแบบเครื่องจักสานได้หลากหลายกว่า

การพัฒนาและต่อยอด เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่หน่วยงานภาครัฐ สามารถยึดเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ และยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการจักสานของคนรุ่นหลังได้สืบต่อไป

✧ วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งพื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่

๑. เส้นพลาสติก ๒. สายยาง ๓. ลวด

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา จักรสาน(เชิง) ✧

นายทุน สิงห์ฮ้อย

บ้านเลขที่ ๑๔๗ หมู่ ๓ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นงานฝีมือ ใช่ว่าไม้สำหรับสาน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เชิง มีลักษณะกลมเหมือนถาด ทำจากไม้ไผ่ที่เอามาเหลาเป็นเส้นบาง(ตอก)สานเป็นตาขนาดเล็ก ส่วนปากเชิงจะทำขอบด้วยไม้ไผ่เพื่อให้สะดวกในการใช้จับถือ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยังไม่เคยมีการเผยแพร่

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก บรรพบุรุษ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ จักรสานไว้สำหรับใช้ในครัวเรือน

การพัฒนาและต่อยอด คือ จักรสานไว้เพื่อขาย สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ด้านหัตถกรรม

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา จักรสาน (ไม้กวาดดอกหญ้า, แห) ✧

นางเทียม สึงห้อย

บ้านเลขที่ ๖๙ หมู่ ๓ อำเภอสว่างนคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แห ใช้ด้ายไนลอนในการทำแห เทคนิคของการสานแหจะมีหลายแบบ
ไม้กวาด ใช้ดอกหญ้าทำ น้ำหนักเบา

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

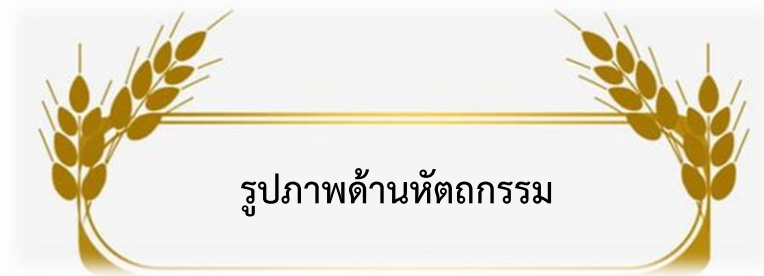
เทคนิคการสานแหขึ้นอยู่กับการดึงและการพันด้าย
การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ การมีความละเอียดในการทำงาน ใช้ความอดทน

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยังไม่เคยมีการเผยแพร่

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก เรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เรียนรู้
ความผิดพลาดนำมาสู่ภูมิปัญญา

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา จักสาน (ลอบ) ✧

นายผอง ไชยรินทร์

บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำจากไม้ไผ่ ใช้ความละเอียดในการสาน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

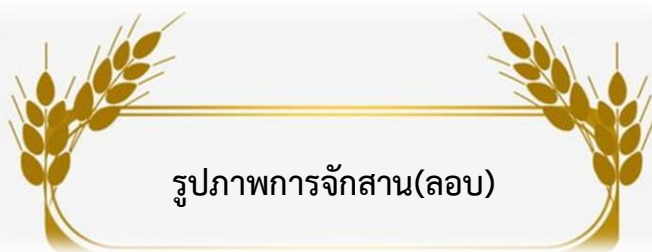
การทำลอบ จะมีลอบอยู่ ๓ ประเภท ๑.ลอบนอน ๒.ลอบยืน ๓.ลอบกึ่ง ในการทำลอบจะใช้ไม้ไผ่ทำและใช้
เถาวัลย์รัดโครงไม้ลอบเพื่อให้มีช่องว่างให้ปลา กุ้ง เข้าติดอยู่ภายในได้

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยังไม่เคยมีการเผยแพร่

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ สืบทอดการทำมารุ่นสู่รุ่น ซึ่งในอดีตยังไม่
มีการหาเลี้ยงชีพได้หลากหลายวิธีนัก จึงคิดค้นการทำลอบเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การจักสาน (ทอเสื่อ) ✧

นางล่อ ไชยรินทร์

บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คือการใช้กกทอ และใช้ต้นฝื่อหรือกก ที่ขึ้นตามธรรมชาติ

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การทอเสื่อ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นฝื่อมาแปรรูปให้เป็นเส้น ย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน หรือทำธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น
แบบเดิม คือ นำเอาต้นฝื่อมาแปรรูปให้เป็นเส้นย้อม สี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์

การพัฒนาและต่อยอด คือ การทำเป็นธุรกิจสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การจักสาน (ทอเสื่อ) ✧

นางสำเนา ชาสงวน

บ้านเลขที่ ๒๗/๑๒ หมู่ ๕ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คือการใช้กี่ประยุกต์ และใช้ต้นกกเหลียม (ฝื่อ)

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำเป็นที่สำหรับนอน สำหรับแทนพรม และปูลาดตามพื้น ใช้ความประณีตในการทำให้สวยงาม

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการดูงานจากบุคคลภายนอก จำนวน ๒ ครั้ง จำนวน ๑ คน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ นำเอากกเหลียมมาแปรรูปให้เป็นเส้นย้อม สี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์

การพัฒนาและต่อยอด คือ สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ด้านหัตถกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา จักสาน (สานตะกร้าพลาสติก) ✧

นางถวิล ขลิบบูรินทร์

บ้านเลขที่ ป.๔/๑๐ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใช้พลาสติกมาสาน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

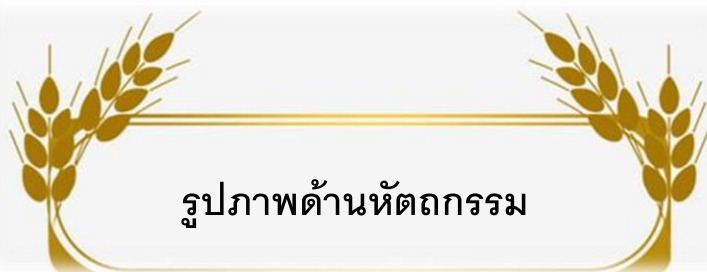
ทำขึ้นเพื่อลดขยะมูลฝอยและทำให้เกิดรายได้กับผู้ที่ทำและตะกร้าสานจากพลาสติกยังทำความสะอาดได้ง่ายสวยงามและแข็งแรง

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม แบบเดิม คือ การทำตะกร้าจากไม้ไผ่หรือไม้ที่มีอยู่จากธรรมชาติ การพัฒนาและต่อยอด คือ เนื่องจากขยะในชุมชนเริ่มมากขึ้นทุกวันจึงคิดทำตะกร้าจากพลาสติกที่เหลือใช้

ด้านหัตถกรรม

❀ ภูมิปัญญาสาขา การทำพานบายศรี ❀

นางวิไล เวินเมหา

บ้านเลขที่ ป.๓/๑๑ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

❀ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมื่อมีงานมงคล พิธีการทางศาสนาชาวบ้านก็จะร่วมมือกันทำบายศรี เพื่อประกอบพิธีต่างๆ ทั้งบายศรีสู่ขวัญ นาค(งาน บวช) และบายศรีสู่ขวัญวันแต่งงาน

❀ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอนในการทำพานเริ่มจากตัดใบตองที่มีขนาดพอดีมาพันเป็นชวย และเข้าเป็นขา ขาหนึ่งใช้ ๑๕ ชวย ในชั้นแรก ชั้นที่ ๒ ใช้ ๑๓ ชวย และชั้นที่ ๓ ใช้ ๑๑ ชวย และแต่ละชั้นใช้ ๖ ขา แล้วนำมาประกอบกันให้เป็นรูปร่างจากนั้นก็ประดับตกแต่งด้วยดอกไม้ให้สวยงาม เครื่องที่ใช้ประกอบในพานเพื่อทำพิธีก็จะมี ข้าวต้ม ๔ กลีบ ไข่ไก่ต้ม ๑ ฟอง กล้วย ๔ ลูก ชวยใส่จีบหมากจีบพลูด้วย อย่างละ ๑ คำ ยาสูบ ๑ มวน น้ำหอม ๑ ขวด และฝ้ายสำหรับไว้ผูกแขน

❀ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

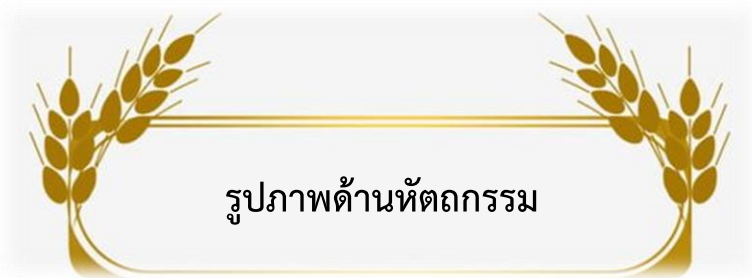
❀ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษในชุมชน

การพัฒนาและต่อยอด คือ ได้เริ่มฝึกหัดทำพานบายศรีกับคนในชุมชน โดยมีแรงบันดาลใจในการทำพานบายศรีคือ เวลาคุณยายมาร่วมงานบุญ งานประเพณีต่างๆ ที่วัดจัดขึ้นนั้น จะมีการทำพานบายศรีเพื่อใช้ในพิธีต่างๆ เช่น บายศรีสู่ขวัญ พานดอกไม้ถวายพระ พานขันหมากเบ็ง ฯลฯ ซึ่งเมื่อเห็นการทำพานบายศรีจึงอยากจะลองทำ จึงได้ทดลองทำและฝึกฝนจนขึ้นชอบและได้สืบทอดการทำพานบายศรีมาจากบรรพบุรุษในชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน

ความภาคภูมิใจในการทำพานบายศรี คือ การได้ช่วยเหลือกิจการงานวัด งานบุญ งานประเพณีต่างๆ โดยให้เหตุผลว่า การได้ทำพานบายศรีคือการได้ร่วมทำบุญกับวัดแม้จะไม่ได้ทำบุญเป็นปัจจัยแต่ก็ได้ใช้ร่างกาย แรงใจ ได้ลงมือทำก็เหมือนว่าได้ทำบุญร่วมกับคนในชุมชน เพราะเป็นภูมิปัญญาของคนในชุมชนทำให้กับวัดของชุมชนตนเอง เพื่อประหยดงบประมาณในการไปว่าจ้างคนอื่นในการทำพานบายศรี ซึ่งในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูงถึงหลักหมื่น

นอกจากนี้ ตั้งแต่ทำพานบายศรีมา เวลาที่คนในชุมชนจัดงานบุญ เช่น บุญบวช งานแต่งงานและงานบายศรีสู่ขวัญอื่นๆ คนในชุมชนจะมามอบกล่าวให้ช่วยทำพานบายศรีและมีค่าจ้างให้เป็นสินน้ำใจตอบแทน

ด้านอุตสาหกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา แปรรูปไม้ ✧

นายสังวร จำปา

บ้านเลขที่ ๑๓๒ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แปรรูปจากไม้เป็นเฟอร์นิเจอร์

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นำไม้มาทำเป็นเฟอร์นิเจอร์รูปแบบต่างๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ รับทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ทุกชนิด

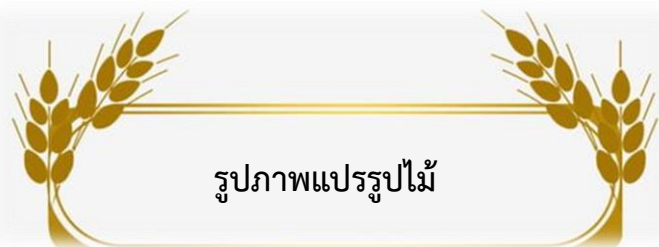
✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ลองผัด/ลองถูก/เรียนรู้ด้วยตนเอง
แบบเดิม คือ มีเครื่องมือในการทำค่อนข้างน้อยและใช้เวลาในการทำค่อนข้างนาน จึงทำให้การทำเฟอร์นิเจอร์ล่าช้า

การพัฒนาและต่อยอด คือ มีอุปกรณ์เครื่องมืออำนวยความสะดวกเยอะกว่าเมื่อก่อนจึงทำเฟอร์นิเจอร์ได้หลายรูปแบบยิ่งขึ้น

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา เกษตรผสมผสาน/ปศุสัตว์ ✧

นายบัวทอง ภูเม็ด

บ้านเลขที่ ๑๗๑ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปลูกพืช-ผัก หลากหลายชนิดและเลี้ยงสัตว์ในเวลาเดียวกัน การเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ มูลสัตว์ที่ได้จะนำมาทำปุ๋ยใส่พืชผักที่ปลูกไว้

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบ่งพื้นที่ในการทำเกษตรของตนเองเพื่อมีพื้นที่เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักเพื่อสร้างความคุ้มค่าภายในสวนและมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

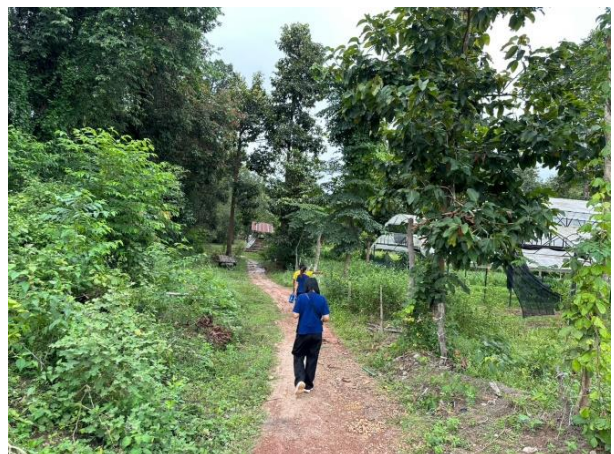
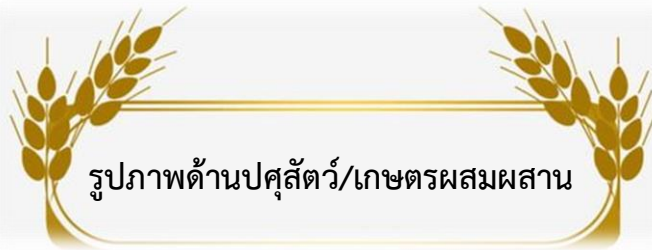
เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และการฟังวิทยากรให้ความรู้

แบบเดิม คือ การเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชคนละพื้นที่ ไม่มีการปลูกพืชแบบหลายชนิด

การพัฒนาและต่อยอด คือ ปลูกพืชหลายชนิดและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เดียวกัน สามารถปลูกได้ทั้งเลี้ยงชีพและก่อให้เกิดให้เกิดรายได้

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การเกษตรแบบผสมผสาน ✧

นายนันท์วัฒน์ คำพิลัง

บ้านเลขที่ ๔๙ หมู่ ๑๐ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

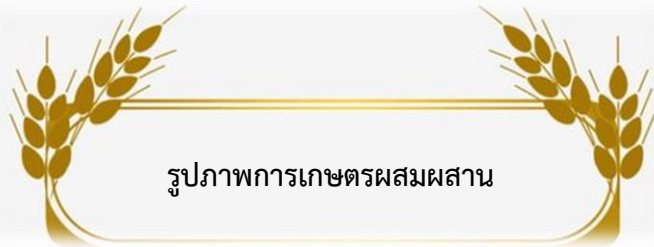
เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น มีการปลูกพืชหลายชนิด ได้แก่ ตะไคร้ ใบกะเพรา แมงลัก พริก ต้นกล้วย มะละกอ ข่า อ้อย มีการขุดสระเลี้ยงปลาและเลี้ยงไก่ กบ มีการแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่พักอาศัย และทำนาข้าว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการนำไปใช้พื้นที่เดียวกัน ๓ คน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา เกษตรทฤษฎีใหม่ ✧

นายศุภกิจ บุปศิริ

บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ ๓ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนำลำต้นของต้นกล้วยที่หมดอายุเก็บเกี่ยวแล้วเอามาทำเป็นปุ๋ยรองหลุมปลูกพืชชนิดต่างๆ และปุ๋ยที่ใช้ในการทำเกษตรปลูกพืชต่างจะใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นการทำเกษตรแบบปลูกพืชหมุนเวียน ตามฤดูกาล

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

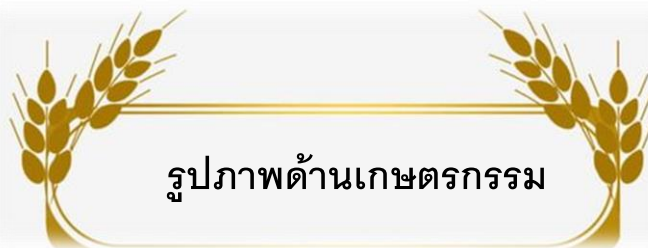
เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิมคือ ปลูกเองกินเองใช้เฉพาะในครัวเรือน

การพัฒนาและต่อยอดคือ การนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการทำเกษตร ควบคู่กับแนวทางเคยทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

ด้านเกษตรกรรม

❀ ภูมิปัญญาสาขา การทำประมง ❀

นายแสวง สิงห์ฮ้อย

บ้านเลขที่ ๑๘๖ หมู่ ๑๐ อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

❀ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใช้มอญดักปลา เพื่อหากินหรือ ใช้ในการประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นในชุมชนหรือ เป็นของใส่ปลา

❀ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

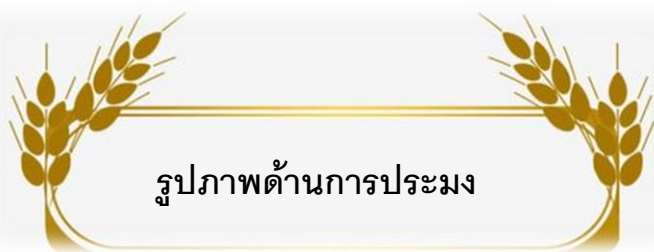
ประมงพื้นบ้านสืบทอดอาชีพ หรือการดักจับปลาต่างๆในการหาปลาประกอบอาชีพในชุมชนท้องถิ่น

❀ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

❀ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก รุ่นพ่อรุ่นแม่
แบบเดิม คือ การสืบทอดการหาปลา ตั้งแต่รุ่นสู่รุ่นจากอดีตจนถึงปัจจุบันในการดำรงชีพในการประมง
การพัฒนาและต่อยอด คือ ทำอาชีพในการค้าขายในการต่อยอดการทำการประมงแบบพื้นบ้าน

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา ปศุสัตว์ (เลี้ยงควาย) ✧

นางนันทพร มะละกา

บ้านเลขที่ ๑๒๙ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การผสมพันธุ์ โดยการยืมพ่อพันธุ์จากเพื่อนบ้านมาผสมตามธรรมชาติ

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

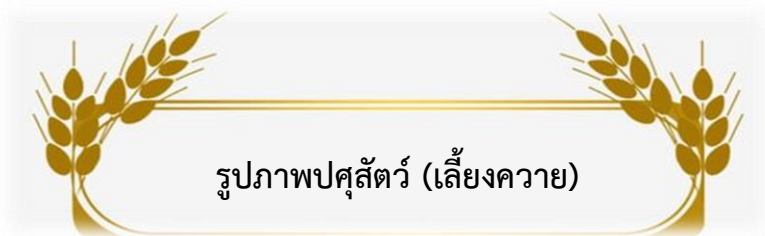
ปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ ปัจจุบันมีเกษตรกรที่มีความรู้และได้ทำการศึกษาและลองผิดลองถูกในการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ทำให้สัตว์เลี้ยงเจริญเติบโตได้ดีมีคุณภาพดีขึ้น และเป็นการช่วยลดสารเคมีในสัตว์ด้วย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากการเข้าอบรมฟังวิทยากรที่มาให้ความรู้แบบเดิม คือ ได้ฟังวิทยากรไปบรรยายในชุมชนและนำความรู้จากตรงนั้นมาปรับใช้

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา ปศุสัตว์ (เลี้ยงควาย) ✧

นายสมพร เสนเฟื่อง

บ้านเลขที่ ๑๕๔ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผสมพันธุ์พ่อพันธุ์แม่พันธุ์วัวเอง โดยขอยืมพ่อพันธุ์จากเพื่อนบ้านมาผสม

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

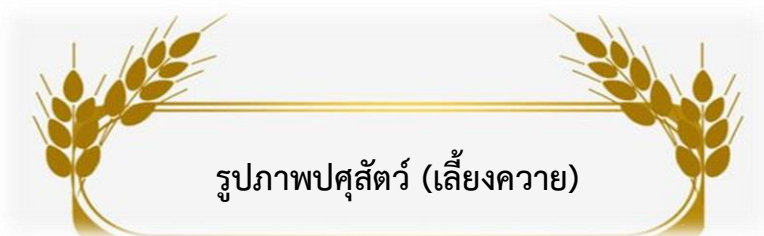
นำควายออกเลี้ยงตามธรรมชาติ เป็นการเลี้ยงควายเพื่อเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันมีเกษตรกรที่มีความรู้และได้ทำการศึกษาและลองผิดลองถูกในการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ทำให้สัตว์เลี้ยงเจริญเติบโตได้ดีมีคุณภาพดีขึ้น และเป็นการช่วยลดสารเคมีในสัตว์ด้วย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากการเข้าอบรมฟังวิทยากรที่มาให้ความรู้แบบเดิม คือ ได้ฟังวิทยากรไปบรรยายในชุมชนและนำความรู้จากตรงนั้นมาปรับใช้

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การแปรรูปปลา ✧

นางบุญญรัตน์ สิงห์ฮ้อย

บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๓ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สามารถสร้างรายได้ประจำได้ เทคนิคการแปรรูปแตกต่างกับที่อื่น

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาการแปรรูปปลาท้องถิ่น ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนมีอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว มีการจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์ตลาดปลา และทำการแปรรูปปลาท้องถิ่น ให้เป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นมา

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

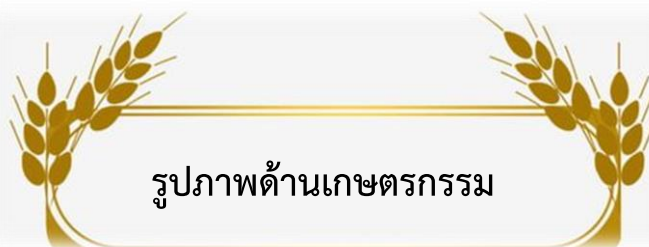
เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก บรรพบุรุษ

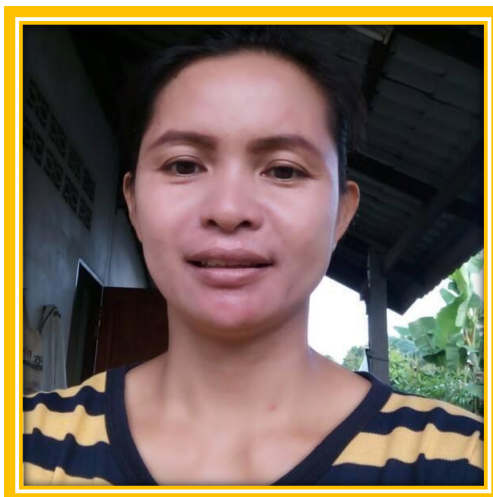
แบบเดิม คือ ในสมัยก่อนมีการถนอมอาหารหลายรูปแบบ เช่น การหมัก ส่วนมากจะหมักไว้เพื่อยังชีพเพราะในสมัยก่อนตลาดยังไม่เปิดกว้างเท่าสมัยนี้

การพัฒนาและต่อยอด คือ ใช้การหมักทำเป็นปลาสามและปลาห้าซึ่งเป็นของขึ้นชื่อทางภาคอีสานสามารถทำรายได้ให้กับครัวเรือนผู้ขาย

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การเกษตรผสมผสาน ✧

นางสาวกริตี คะดุน

บ้านเลขที่ ๒๒๔ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำนอกฤดูการ มีรายได้มากกว่าการปลูกผักตามฤดูกาล

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

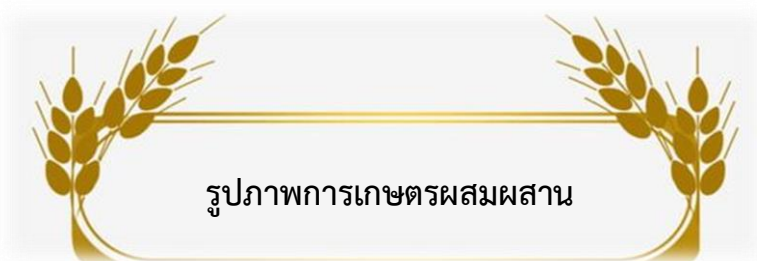
เนื่องจากในปัจจุบันมีการปลูกพืชผักมากมายในหลายท้องถิ่น ทำให้มีการแข่งขันด้านการตลาดมากขึ้น จึงทำให้มีการปลูกผักนอกฤดูกาล การปลูกผักนอกฤดูกาลทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวมากกว่าการปลูกผักในฤดูกาล

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากการเข้าอบรมฟังวิทยากรที่มาให้ความรู้ การพัฒนาและต่อยอด คือ นำความรู้ที่ได้จากการเข้าอบรมต่างๆมาแบ่งปันกับคนในชุมชนและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา เกษตรทฤษฎีใหม่ ✧

นางชู เฟื่องผา

บ้านเลขที่ ป.๕/๑๖ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

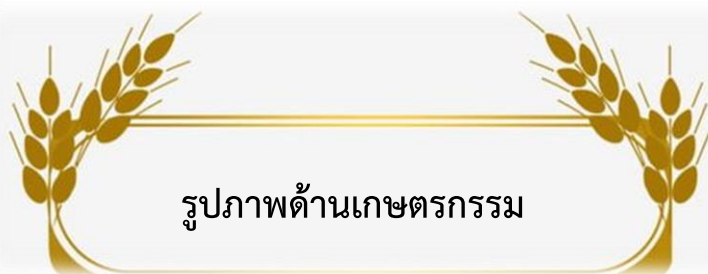
เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น มีการปลูกพืชหลายชนิด ได้แก่ ตะไคร้ ใบกะเพรา แมงลัก พริก ต้นกล้วย มะละกอ ข่า อ้อย มีการขุดสระเลี้ยงปลาและเลี้ยงไก่ กบ มีการแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่พักอาศัย และทำนาข้าว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้ มีพื้นที่ทำสวนยางรา เพื่อสร้างรายได้ให้ครัวเรือนอีกด้วย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยังไม่เคยมีการเผยแพร่

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบเดิม คือ การสืบทอดทำมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ มาแต่อดีตในการทำเกษตร การพัฒนาและต่อยอด คือ ทำอาชีพค้าขายในการต่อยอด

ด้านเกษตรกรรม

✧ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขา การเกษตรแบบผสมผสาน ✧

นางรัชฎา ภูเม็ด

บ้านเลขที่ ๙๘ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำนอกฤดูการ มีรายได้มากกว่าการปลูกผักตามฤดูกาล

ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมีอยู่มีกิน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- เป็นการปลูกพืชในโดม สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากในปัจจุบันมีการปลูกพืชผักมากมายในหลายท้องถิ่น ทำให้มีการแข่งขันด้านการตลาดมากขึ้น จึงทำให้มีการปลูกผักนอกฤดูกาล ซึ่งการปลูกผักนอกฤดูกาลทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวมากกว่าการปลูกผักในฤดูกาล

- ปุ๋ยที่ใช้สำหรับพืชผัก จะทำมาจากปุ๋ยหมัก เป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้มาจากการนำเศษซากพืช เช่น ฟาง ข้าว ช้างข้าวโพด ต้นกล้วยต่าง ๆ หญ้าแห้ง ผักตบชวา ของเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนขยะ มูลฝอยตามบ้านเรือนมาหมักร่วมกับมูลสัตว์

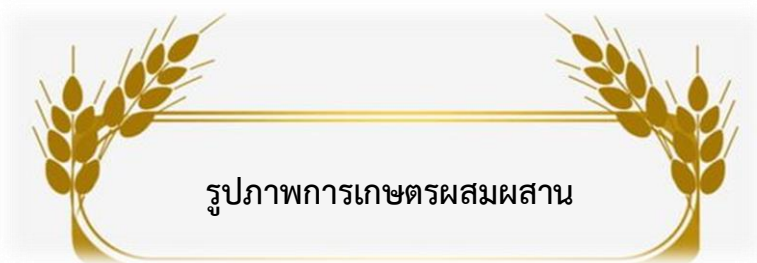
✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากการเข้าอบรมฟังวิทยากรที่มาให้ความรู้

การพัฒนาและต่อยอด คือ นำความรู้ที่ได้จากการเข้าอบรมต่างๆ มาแบ่งปันกับคนในชุมชนและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ด้านการแพทย์แผนไทย

✧ ภูมิปัญญาสาขา การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ✧

นายหมั่น ดายังหุยุด

บ้านเลขที่ ๔๓ หมู่ ๑๐อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีพิธีกรรมในการรักษา ดูประวัติผู้ป่วย ใส่ขันดอกไม้ ดูวันจะรักษาวันไหนและได้มาแบบไหน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยาสมุนไพรมีผลข้างเคียงน้อยกว่ายาแผนใหม่และสมุนไพรบางชนิดยังเป็นทั้งอาหารและยาอีกด้วย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกัน ๒ คน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากการบอกเรียน/เรียนรู้เอง

ด้านการแพทย์แผนไทย

✧ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านนวดไทย ✧

นางสาวปิยะนันท์ สุริมาตย์

บ้านเลขที่ ๒๒/๒๐ หมู่ ๕ อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลดอาการปวดเมื่อย ใช้สมุนไพรในการนวด

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรียนรู้มาจากพี่สาว พี่สาวเป็นหมอนวด เป็นการนวดแบบผ่อนคลาย

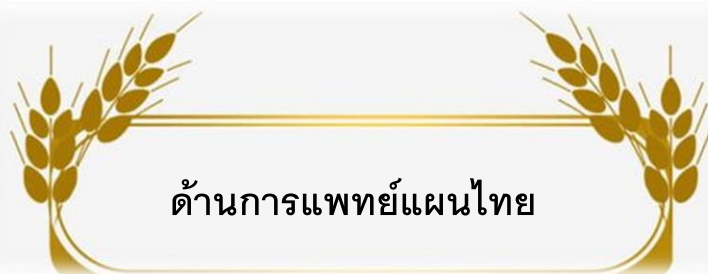
✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาและต่อยอด

การพัฒนาและต่อยอด คือ ได้รับมาจากพี่สาวจึงต่อยอดการนวดไทยที่ได้มาใช้กับครอบครัวหรือผู้ที่สนใจ
อยากนวดเพื่อลดอาการปวดเมื่อย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การอนุรักษ์ป่า ✧

นายวัฒนา ชื่นจรูญ

บ้านเลขที่ ๙๓ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นป่าชุมชนมีต้นไม้ใหญ่อายุกว่า ๑๐๐ ปี และเป็นที่ตั้งของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ดอนปู่ตา) ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของคนในชุมชน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

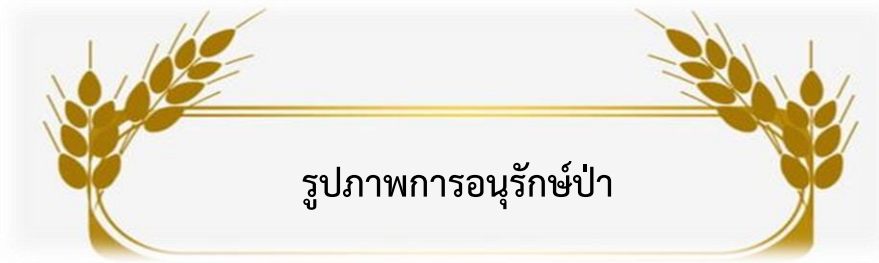
เป็นป่าชุมชนที่รักษาเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชน เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่ในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ
แบบเดิม คือ ได้รับการอนุรักษ์มาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

✧ ภูมิปัญญาสาขา ด้านอนุรักษ์ป่า ✧

นายปณชัย คำพิลัง

บ้านเลขที่ ๑๗๕ หมู่ ๑๐ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

อนุรักษ์ไว้เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในชุมชน พื้นที่ ๔๐๐

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ประการแรกต้องเริ่มจากตัวเรา ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยความสะดวกทั้งทางตรง ทางอ้อมให้แก่มนุษย์ทั้งหลาย ควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการดูงานจากบุคคลภายนอก จำนวน ๒ ครั้ง จำนวน ๔๐ คนมีนักศึกษาเข้ามาดูงาน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ เพื่อจะทำให้เกิดป่าไม้แบบผสมผสาน ความเป็นธรรมชาติป่าไม้ต่างๆ มีความอุดมสมบูรณ์ การพัฒนาและต่อยอด คือ การอนุรักษ์ป่าไม้ หรือการปลูกป่า

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านศาสนาและประเพณี

✧ ภูมิปัญญาสาขา ศาสนาและประเพณี ✧

นางรวัช บาลินทร์

บ้านเลขที่ ๑๒๔ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการทำพิธีกรรม จะถือฤกษ์ยาม ดูวันเดือนปี ก่อนทุกครั้ง

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำพิธีกรรมด้านพราหมณ์ เป็นการทำพิธีสวดสู่ขวัญ สะเดาะเคราะห์ ขึ้นบ้านใหม่ เรียกขวัญ เพื่อเป็นสิริมงคลของชีวิต เสริมสร้างบารมี ให้มีโชคลาภ มีชีวิตที่ดี ปัดเป่าความชั่วร้าย

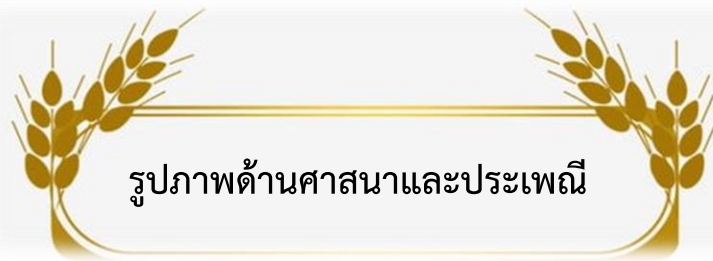
ทำพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานบุญในโอกาสต่างๆ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก ผู้เฒ่าผู้แก่และการศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเอง

ด้านศาสนาและประเพณี

✧ ภูมิปัญญาสาขา ศาสนาและประเพณี ✧

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางเครื่อง พลเซดี บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ ๒ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการทำพิธีกรรม จะถือฤกษ์ถือยาม ดูวันเดือนปี ก่อนทุกครั้ง

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทำพิธีกรรมด้านพราหมณ์ เป็นการทำให้ชีวิตสุขสบาย สะเดาะเคราะห์ ขึ้นบ้านใหม่ เรียกขวัญ เพื่อเป็นสิริมงคล
ของชีวิต เสริมสร้างบารมี ให้มีโชคมีลาภ มีชีวิตที่ดี ปิดเป่าความชั่วร้าย

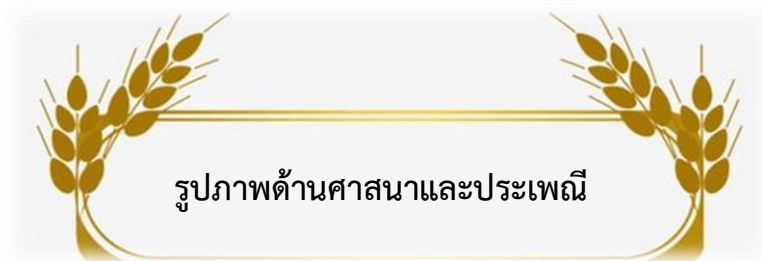
ทำพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานบุญในโอกาสต่างๆ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเอง

ด้านศาสนาและประเพณี

✧ ภูมิปัญญาสาขา ความเชื่อ (หมอพรหมณ์) ✧

นายจันทอ ธรรมยาฤทธิ์

บ้านเลขที่ ๑๒๙ หมู่ ๓ ตำบล ศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการทำพิธีกรรม จะถือฤกษ์ถือยาม ดูวันเดือนปี ก่อนทุกครั้ง

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

พิธีกรรมด้านพราหมณ์ สวดสหัสขันธ์ สะเดาะเคราะห์ ขึ้นบ้านใหม่ เรียกขวัญ เพื่อเป็นสิริมงคลของชีวิต เสริมสร้างบารมี ให้มีโชคลาภ มีชีวิตที่ดี ปิดเป่าความชั่วร้าย

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ การศึกษาศาสนาพราหมณ์และบวชเรียนมาทั้งหมด ๙ ปี

การพัฒนาและต่อยอด คือ เป็นวิทยากร ให้ความรู้กับผู้ที่สนใจจะเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์

ด้านศาสนาและประเพณี

ศาสนาและประเพณี

✧ ภูมิปัญญาสาขา ศาสนาและประเพณี ✧

นายวงศ์ พระหม่อม

บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ ๒ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นกระบวนการสื่อสารกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

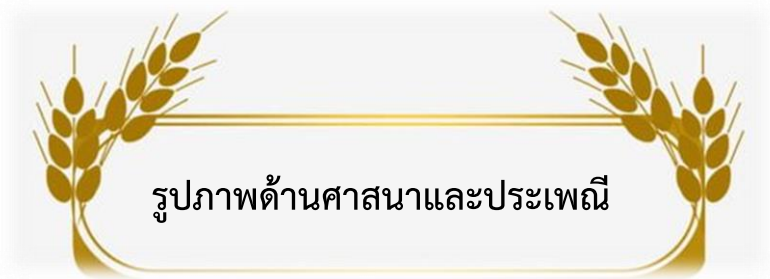
เป็นผู้นำทางการทำพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานบุญในโอกาสต่างๆ

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกัน ๒ คน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก การบวชเรียน/เรียนรู้อย่าง

ด้านศาสนาและประเพณี

❀ ภูมิปัญญาสาขา พิธีกรรมทางศาสนา ❀

นางต๋น แก่นแก้ว

บ้านเลขที่ ป.๕/๒๒ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

❀ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีความเชื่อว่า ผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีดีแล้วย่อมเป็นผู้ฉลาดในการจัดทำพิธีกรรมต่างๆ ในทางศาสนา เป็นผู้สามารถในการประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมกันทั่วไป เป็นเหตุให้ ผู้ได้พบเห็นเกิดศรัทธาในผู้นั้นว่าเป็นผู้ชำชองได้รับการฝึกฝนอบรมมาดีแล้ว ไม่มีความเคอะเขินในการจัดทำเป็น การเพิ่มเสน่ห์และบุคลิกภาพให้แก่ตัวเองอย่างหนึ่ง และนอกจากนั้นยังได้ชื่อว่าช่วยสืบต่ออายุพระศาสนาโดยปริยาย ด้วยเพราะแบบอย่างหรือธรรมเนียมที่ดีงามมีเหตุมีผลเป็นพิธีกรรมนั้นๆ เมื่อยังรักษากันไว้ได้เพียงใด ศาสนาก็ยัง เชื่อว่าได้รับการรักษาอยู่เพียงนั้น เหมือนเปลือกกระพี้ของต้นไม้ยังคงสดอยู่ตราบใดต้นไม้ก็จะยังมีชีวิตอยู่ตราบ นั้น

❀ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นำสวดมนต์, ไหว้พระ, รับศีล, การเตรียมขั้นตอนพิธีการให้เหมาะสม การนิมนต์พระให้เหมาะกับงาน การ แนะนำเจ้าภาพในการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธี

❀ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

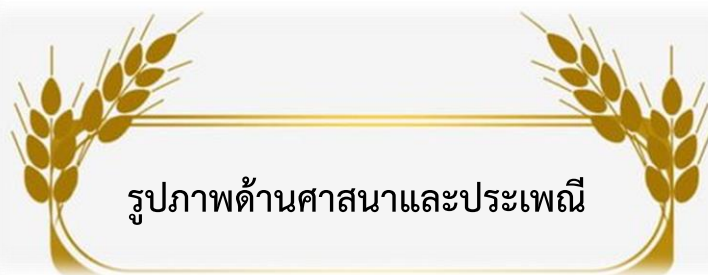
ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นลูกหลานอย่างต่อเนื่อง พูดคุย แนะนำพร่ำสอน ตามโอกาสอันควร

❀ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ เรียนรู้พระภิกษุสงฆ์ และจากผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้าน จดจำคำพูด ขั้นตอน พิธีการจากการ ประกอบ พิธีทางศาสนา และงานประเพณีตามฤดูกาลต่างๆ

การพัฒนาและต่อยอด คือ ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นลูกหลานอย่างต่อเนื่อง พูดคุย แนะนำ พร่ำสอน ตาม โอกาสอันควร

ด้านศาสนาและประเพณี

✧ ภูมิปัญญาสาขา พิธีกรรมทางศาสนา ✧

นางไหว อินทริง

บ้านเลขที่ ป.๓/๒๒ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีความเชื่อว่า ผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีดีแล้วย่อมเป็นผู้ฉลาดในการจัดทำพิธีกรรม ต่างๆ ในทางศาสนา เป็นผู้สามารถในการประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมกันทั่วไป เป็นเหตุให้ ผู้ได้พบเห็นเกิดศรัทธาในผู้นั้นว่าเป็นผู้ชำนาญได้รับการฝึกฝนอบรมมาดีแล้ว ไม่มีความเคอะเขินในการจัดทำเป็น การเพิ่มเสน่ห์และบุคลิกภาพให้แก่ตัวเองอย่างหนึ่ง และนอกจากนั้นยังได้เชื่อว่าช่วยสืบต่ออายุพระศาสนาโดยปริยาย ด้วยเพราะแบบอย่างหรือธรรมเนียมที่ดั่งงามมีเหตุมีผลเป็นพิธีกรรมนั้นๆ เมื่อยังรักษากันไว้ได้เพียงใด ตัวศาสนาก็ยัง เชื่อว่าได้รับการรักษาอยู่เพียงนั้น เหมือนเปลือกกระพี้ของต้นไม้ยังคงสดอยู่ตราบใดต้นไม้ต้นไม้นั้นก็จะมีชีวิตอยู่ตราบ นั้น

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นำสวดมนต์, ไหว้พระ, รับศีล, การเตรียมขั้นตอนพิธีการให้เหมาะสม การนิมนต์พระให้เหมาะกับงาน การ แนะนำเจ้าภาพในการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธี

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

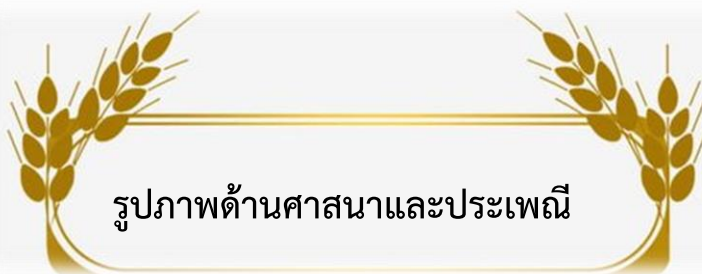
ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นลูกหลานอย่างต่อเนื่อง พูดคุย แนะนำพร่ำสอน ตามโอกาสอันควร

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับพัฒนาและต่อยอด

แบบเดิม คือ เรียนรู้พระภิกษุสงฆ์ และจากผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้าน จดจำคำพูด ขั้นตอน พิธีการจากการ ประกอบ พิธีทางศาสนา และงานประเพณีตามฤดูกาลต่างๆ

การพัฒนาและต่อยอด คือ ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นลูกหลานอย่างต่อเนื่อง พูดคุย แนะนำ พร่ำสอน ตาม โอกาสอันควร

ด้านศิลปกรรม

✧ ภูมิปัญญาสาขา การทำเรือไฟ ✧

นายสุริยะ สิงห์คำปอง

บ้านเลขที่ ป.๒/๒ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลงานศิลปะการจัดสร้างเรือไฟที่ออกแบบด้วยโครงร่างที่ใช้เหล็กเส้นดัด-ตัดเชื่อมต่อกันเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ เช่น รูปสัตว์ ปราสาท เจดีย์ ฯลฯ ประดับด้วยดวงไฟที่ทำจากตะเกียงน้ำมัน

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรือไฟ มีส่วนประกอบ ๒ ส่วนใหญ่ๆคือ ส่วนที่เป็นหุ่นสำหรับลอยน้ำทำด้วยลำไม้ไผ่รวมเป็นกลุ่มมัดเข้าด้วยกัน วางไว้ในน้ำเป็น ๒-๓ แถว เพื่อรับน้ำหนัก ส่วนที่ ๒ คือ โครงร่างที่ใช้เหล็กเส้นดัด-ตัดเชื่อมต่อกันเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ เช่น รูปสัตว์ ปราสาท เจดีย์ ฯลฯ และประดับด้วยดวงไฟที่ทำจากตะเกียงน้ำมันให้มีความงดงาม เพื่อนำมาไหลเรือไฟ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นการขอมาและรำลึกถึงพระคุณของพระแม่คงคา พร้อมกับบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

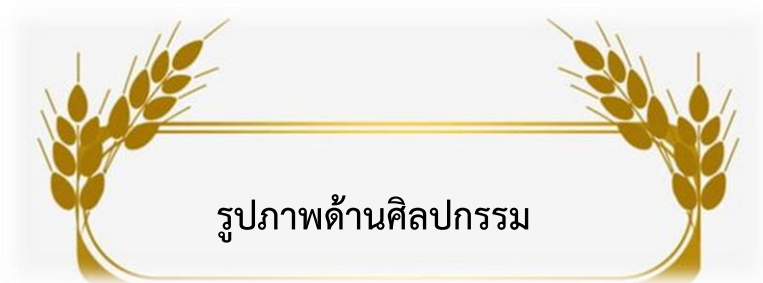
✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยังไม่เคยมีการเผยแพร่

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบเดิม คือ เป็นประเพณีสืบทอดกันมา ในอดีตมีการทำเรือไฟด้วยไม้ไผ่และต้นกล้วย ยาวเพียง ๕-๖ วาเท่านั้น ความสูงไม่เกิน ๑ เมตร และเป็นรูปเรือธรรมดา ทำราวไว้ ๒ ข้างเพื่อวางซี้ได้ ตะเกียง หรือโคมไฟ

การพัฒนาและต่อยอด คือ ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบของเรือไฟที่แตกต่างกันออกไปตามยุคตามสมัย และมีเทคโนโลยีเข้ามาอยู่ในกรอบแนวคิดของประเพณีพิธีกรรม เน้นรูปแบบเรือไฟที่นำเสนอความสวยงามและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการประกวด

ด้านศิลปกรรม

✧ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดนตรีพื้นเมืองอีสาน ✧

นายชาญชัย ผาอิดดี

บ้านเลขที่ ป.๓/๑๙ หมู่ ๙ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

✧ จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความสามารถในการเล่นดนตรีพื้นเมือง การถอดลวดลายดนตรีเป็นของดนตรี

✧ รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการรวมกลุ่มเล่นดนตรีพื้นบ้าน ฝึกเอง ถอดลวดลายเอง

✧ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

✧ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม แบบเดิม คือ สืบทอดมาจากรุ่นพ่อ รุ่นแม่ สืบทอดต่อกันมา
การพัฒนาและต่อยอด คือ สามารถสร้างชื่อเสียงไปได้ไกล ใช้ทำมาหากินได้ในสายดนตรี

ด้านศิลปกรรม

